

Herinneringen aan het spoor

DOOR HANS KRUISWIJK

SOEST - Toen ik onlangs in molen de Windhond over Soest vertelde, memoreerde ik de betekenis van het lokaalspoor Baarn-Soest-Den Dolder-Utrecht. Deze lijn werd in 1898 geopend en geëxploiteerd, zo meende ik, door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij. Dat bleek onjuiste informatie. Een van de aanwezigen, Adriaan Pothuizen, corrigeerde en vertelde dat de Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij (NCS) de exploitant was. De van hem ontvangen informatie is aanleiding om herinneringen aan dit spoor op te halen.

Als jongetje van een jaar of tien was ik gefascineerd door de treinen, die achter ons huis onderlangs de Eng reden. Dagelijks was ik op het oude station Soest-Zuid te vinden. Ik mocht de overwachter 'helpen' bij het mechanisch neerlaten van de spoorbomen.

Als de trein vertrok van het verderop gelegen station Soest, ging er in het kantoor een belletje ten teken dat de bomen naar beneden moesten. Ik mocht dan op het perron aan grote zwengels draaien. Spannend. In die jaren was het stoomtijdperk reeds voorbij. Op 24 juli 1948 stopte de laatste stoomtrein bij station Soest-

Zuid, voorheen halte Nieuweweg. Op 28 juli 1896 werd de definitieve concessie voor de lokaalspoorweg verstrekt. In 1897 werden het station aan de Kerkebuurt en het haltegebouw Soestdijk gebouwd. Bovendien kwamen er twee stopplaatsen: De Paltz en de Nieuweweg. Stopplaats De Paltz kwam er op verzoek van de bewoner van het gelijknamige landgoed, Jhr. Rutgers van Rozenburg, als compensatie voor het beschikbaar stellen van grond. Bovendien mocht hij een laantje aanleggen tussen de halte en zijn landhuis. Dat weggetje, het Berkenlaantje, ligt er nog steeds.

Een bekend verhaal is dat van een Baamse bakker, die eens per week in het treintje naar Utrecht stapte met een grote rietenmand met

Station Soest-Zuid eind jaren vijftig. Het jongetje is de schrijver van dit artikel. FOTO'S VAN A. POTHUIZEN

hengsel, witte doek en broodtang. Onder de doek lagen kadetjes. Nadat gevraagd was bij De Paltz te stoppen, wandelde de bakker naar het landhuis en leverde daar

met behulp van de tang de broodjes af. Voor de terugreis gebruikte hij bij duisternis een brandende krant als stopteken. Als de krant al te gauw was opgebrand, werd het

bakkertje niet opgemerkt door de machinist en moest hij het hele eind terug lopen naar Baarn. Hij was een hele dag kwijt voor een paar dubbeltjes.

De NCS exploiteerde 2e en 3e klasse lokaaltrains, die bekend stonden om hun luxe uitvoering. Vooral het interieur van de tweede klasse was zeer fraai. In het Spoorweg Museum te Utrecht kan men nog zo'n rijtuig bewonderen.

De banken hadden omkeerbare kussens. Zomers zaten de reizigers op het koele leer en 's winters als de kussens omgedraaid waren op het pluuche. Het houtwerk van de banken was mooi gesneden en het plafond was beschilderd met

Stoomtrein Bello nadert station Soestdijk.

Het Utrechts Archief organiseert van 17 februari tot 24 mei de tentoonstelling De stad uit met het Stichtse Lijntje over ruim een eeuw spoor tussen Utrecht en Baarn. Aan de hand van affiches, oude foto's, films, tekeningen en beschrijvingen van treinen, stations en omgeving gaat het spoor terug in de tijd.

De tentoonstelling biedt een prachtig beeld van ruim honderd jaar rond het spoor. Op zondag 18 april wordt een speciale spoordag georganiseerd.

Adres: Het Utrechts Archief, Hamburgerstraat 28, 3512 NS Utrecht. Toegang is gratis. Informatie: 030-2866683. e-mail: n.romijn@hetutrechtsarchief.nl

gestileerde kraanvogels, vissen of bloemen. Reizen met allure!

Het spoor trok stedelingen en forensen naar Soest. Er kwamen vele pensions en vakantieverblijven. Het boerendorp veranderde in een aantrekkelijke vestigingsplaats voor burgers en daarmee ontwikkelde zich ook de middenstand. De NCS gaf reisgidsen uit waarin de dorpen in de streek werden aangeprezen als oorden met veel natuurschoon en rust. Nog steeds is het lokaalspoortje een onmisbare vorm van openbaar vervoer voor duizenden reizigers.

Soest Nu/De Weekkrant
3 februari 2010

Bronnen

De Nederlandsche Centraal spoorwegmaatschappij door

N.J. van Wijck Jurriaanse, 1973. Met dank aan A. Pothuizen.